

KÜLÖNFÉLÉK.

A vallás és nevelés. H. G. Wells: A világtörténet alaponaljai c. hatalmas könyvében, miután az emberi élet történetét a fejlődés különböző fokzatain keresztül leírja, a vallás és nevelés szerepéről és jövő hivatásáról ezeket írja: „A vallás és a nevelés hatalma volt idáig az az ellenállhatatlan erő, amely az egyén és az emberi közösség lelkében a vad, aljas és önző ösztönöket, melyek egymástól elválasztanak bennünket, féken tartotta. A vallás és a nevelés, ez a szorosán egymáshoz fűzött két befolyás tette lehetővé azokat a nagy emberi társadalmakat, amelyeknek növekedését e könyvben megrajzoltuk. Ez a két erő volt az a nagy szintetikus hatalom, a gyarapodó együttműködés e nagy történetében, amelyet kezdetétől végigkísértünk. A XIX. század intellektuális és teológikus viszályaiban találtuk meg annak a különös és kivételes kibontakozásnak a magyarázatát, hogy a tulajdonképeni nevelés elvált a vallásos oktatástól, amely folyamat korunknak olyan jellemző sajátossága. A vallásos viták és kavargások e korszakának következményei, amint ezt kimutattuk, abban jelentkeztek, hogy a nemzetközi politika a durva nacionalizmusba sülyedt, az ipari és üzleti élet pedig rideg, önző és meddő nyereség-hajhászat felé sodródott. Ősi tilalmakat ráztak le az emberek magukról. Az emberi léleknek valóságos *decivilizációja* következett el.

Külön és nyomatékosan hangsúlyozni kívánjuk azonban, hogy a vallásos oktatás eltávolodása a szerves népneveléstől szükségszerűen ideiglenes jelenség, csupán átmeneti eltávolodás. A népnevelés szelleme és célkitűzése hamarosan újból vallásos lesz és az önfeláldozásra, a közösség szolgálatára és önmagunk tökéletes leküzdésére hajtó amaz ösztön, amely az elmúlt huszonöt évszázad minden nagy vallásának közös és mélyen rejlő mozgatója volt, ez az ösztön, amely az elmúlt hetven-nyolcvan év bő-

sége, szabadoossága, csalódása és szkepticizmusa miatt olyan szemmelláthatólag elapadt, nemsokára újból megjelenik, csupaszon és egyszerűen, mint az emberi társadalmak általánosan elismert alapvető és szerves ösztöne.

A nevelés nem egyéb, mint az egyén előkészítése a közö-ség céljaira. Ez előkészítésnek pedig veleje a vallásos oktatás. A XIX. sz. nagyszabású intellektuális kibővüléseinek és átépítéseinek idejébrn kikerülhetetlen volt, hogy ez a nevelés zavarossá ne váljék és el ne veszítse céljait. Nem készíthetjük elő többé az egyént a közösség hasznára, mihelyt megrendült a bizalmunk a közösségben és új eszmék nem alakulnak ki bennünk. A régi hűség, a régi tulságosan szükkörű és kicsinyes politikai és társadalmi feltevések, tulságosan szertartásos vallásos formu-lák elvesztették meggyőző erejüket s a világállam és a gazda-sági világközösség eszméi csak nagyon lassan törnek útaz általános elismerés felé.

Idáig csupán a kivételes emberek elenyésző kisebbségének gondolkodását irányítják. De lehet, hogy a jelen zürzavarára és tragédiájára morális és intellektuális ujjászületés következik, val-lásos ujjáébredés, amely olyan egyszerű és olyan tágkörű, hogy egymástól idegen fajokat fog egy körbe zárni és egymás-nak ismeretlen hagyományokat soroz a világ szolgálatára szánt egyetlen közös, egyszerű és bátor életrendbe. Ez újjáébredés nagyságát és hatalmát megjósolni nem tudjuk. Még arra sincs bizonyíték a kezünkben, hogy ez a folyamat már megindult. Az ilyen dolgok első jeleit ritkán veszi észre az ember. Az emberi fajok lelkének nagy mozgalmái eleinte úgy lopakodnak, mint tol-vaj az éjszakában s egy csapásra fedezzük fel, milyen hatalmasok és világgraszólók. A vallásos lelkesedés, minden eltorzulástól megszabadulva, lehet, hogy úgy süvölt majd újból végig az életen, mint egy nagy szélvihar, amely föltépi és fölszakítja az egyéni élet ajtaját és ablakait, számos dolgot tesz lehetővé és kényel-messé, olyan dolgokat, aniket mai kimerült életünkben még ki-vánságnak is soknak tartunk."

Az „Erdélyi Róm. Kath. Státusz“ elnevezés megszűnt. Az erdélyi róm. kath. státusz és a román állam jogviszonyának a rendezése, amely annyi izgalmat keltett, végre a vatikán és a

román kormány között létrejött egyezmény alapján megtörtént. Az egyezmény, amely a korábban megkötött konkordátum kiegészítő részét teszi, a vatikán hivatalos lapjának f. évi júliusi számában jelent meg. Eszerint a státus eddigi elnevezése megszűnik s „Gyulafehérvári Latin Szertartásu Katholikus Egyházmegye Tanácsa” nevet veszi fel s mint ilyen, a gyulafehérvári egyházmegye szervévé lesz. A státus vagyonát jövőre a gyulafehérvári Ordinárius fogja kezelni az alapító okmányokban megjelölt célok szerint, a román állam felügyeleti és ellenőrzési jogának épségbentartása mellett. Ezenkívül a bukaresti metropolitának is meg van a felügyeleti és ellenőrzési joga, amely célból a költségvetés, a mérleg és jegyzőkönyvek évenként beterjesztendők. A kolozsvári egyetem mellett levő piarista templomban a görög szertartásu katolikusok is meghatározott időben istentiszteleteket tarthatnak, ellenben az ott lévő sekrestyés lakás az egyetem tulajdonába megy át. Az idő előtt, tévesen végzett telekkönyvi bejegyzések kiigazítása díjtalanul eszközlendő. És ezzel egy tisztán erdélyi történelmi alakulat, aminő a világon sehol található nem volt, amely a kath. egyházi autonómiát a gyakorlatban is megvalósította, megszűnt. „A gyulafehérvári latin szertartásu kath. egyházmegye tanácsa” új szervczetet kapott, amely a püspök és a státus egymáshoz való viszonyát tisztázza s a püspök jogkörét kiterjeszti és határozottan kidomborítja. A Tanácsnak két szerve van: a közgyűlés és az igazgatótanács. A közgyűlés tagjai $\frac{1}{3}$ részben az egyházi, $\frac{2}{3}$ részben a világi elemekből kerülnek ki, részint hivataluknál fogva, részint választás útján. Az igazgatótanács tagjait a közgyűlés választja 3 évre, akik semmiféle díjazásban nem részesülnek.

Egy hindu apostol a nyugati keresztények lelki életéről. *Sadhu Sundor Singh*, aki Pál apostol módjára találta meg az élő Krisztust, a nyugati keresztények lelki életéről így nyilatkozott: „Nyugat fiai nagyon tudósok a filozófia és tudományokban, de a lelkiekből mit sem értenek. Mohón kutatnak mindenfelé, csak a lelkieket hanyagolják el. A nap és a holdfogyatkozás igen érdekli őket, kutatják a ködfoltok természetét, de a bűnök foltjait, mi lelkükre tapad, nem. A nyugati kereszténység elszokott attól, hogy az érzékfőlötti valóságok iránt komolyan érdeklődjék, ez az érzéke elsorvadt, sőt részben ki is vezett.

Gyöngesége, szegényes volta és benső hite hiányának oka az, hogy nem él igaz lelki életet. Az európaiakat annyira nyomják a külső világ gondjai, hogy nem érnek rá belső életet élni és imádkozni. Pedig azok, akik Istennel imádság révén nincsenek közösségben, nem érdemesek, hogy embereknek neveztessenek, csak kiművelt állatok. *A pogány népek között könnyebb az evangéliumot hirdetni, mint Európa névleges keresztényeit igazán keresztényekké átformálni.*“

Goethe a hitről. „Minden korszak, ahol a hit uralkodik bármilyen alakban, ragyogó, szivemelő és termékeny a környező világ és az utókor számára. De minden korszak, amelyben a hitetlenség, bármilyen alakban, győzelemre jut, ha pillanatnyilag látszólagos fényben pompázik is, meghal az utókor számára.”

Beiratkozások intézeteinkbe. Az 1932—33-ik iskolai évre a theol. Akadémiára beiratkozott 22 hallgató, akik közül 2 leány és 1 külföldi. A kolozsvári főgimnáziumba 188. A sz.-kereszturi főgimnáziumból lapzártáig nem kaptunk pontos adatokat, míg az ottani gazdasági iskolába 70 növendék jelentkezett. A kolozsvári gimnáziummal kapcsolatos elemi iskolában 71 tanuló van.

Missziói szellem. A hittérítői szellem az a vágy, hogy megosszunk másokkal egy dicsőséges ajándékot — a legszebb dolog, amit az élet nyújtani képes és hiánya valamely egyházban annak a jele, hogy a többség már nem érzi nagyszerű és dicső dolognak a vallást.

Beszámoló a D. F. E. Ifjusági Körei Egyetemes Szervezetének V. nyári konferenciájáról. 1932. augusztus 12—16 napjain tartotta Homoródkarácsonyfalván és Homoródmáson az Egyetemes Szervezet szokásos nyári konferenciáját. Konferenciát megelőzőleg jólsikerült propaganda-délután volt Székelyudvarhelyen augusztus 11-én, melyet követett a tulajdonképeni konferencia Karácsonyfalván és Almáson.

Idéni konferenciánk — talán kivétel nélkül — felülmulja az eddigieket úgy magas nivójával, mint tömegeket mozgató, a szó szoros értelmében vett *egyetemességénél* fogva. A konferencia gerincét képező gondolat egy egységes erdélyi magyar társadalom kiépítésének a megvalósítása volt. A szellemi és anyagi szolidaritás megvalósítására mutattak rá előadásaikban *Balázs Ferenc, Dobai István, ifj. Fekete Domokos, dr. Györffy Béla* és *dr. Nagy*

Endre. Külön érdekessége volt a konferenciának a helybeliek gyönyörű népviseletük iránt tanusított szeretetük és ragaszkodásuk, valamint *Deák Bertának* a székely népviseletről tartott előadása. Az előadások iránti érdeklődést legjobban az bizonyítja, hogy állandóan 120—150 résztvevő és kb. 50 helybeli (dacára a munkanapoknak) hallgatta. Vasárnap pedig a dr. Nagy Endre előadásának 800-nál több hallgatója volt. Ez az eredmény azt mutatja, hogy megtaláltuk a helyes utat, amelyen tovább haladhatunk és reményt ad arra, hogy bátran tekinthessünk a jövőbe, ezutáni konferenciáink elé.

Jakab Jenő.

Szépségverseny. Az ujabban divatba jött szépségversenyekhez egy jeles magyar író az alábbi keresztény szellemű megjegyzéseket fűzi:

„A szépség nem jutalmazni való erény, mert az, hogy valaki szép, már egymagában véve ajándék az Istentől. Van ami helyettesíthetné a szépségkirálynő választásokat. Ez a valami: a *Jóság*. Olyan versenyt kell teremteni, amelyben produktivebb értékeket jutalmazunk, mint a szépség. A világnak ma nem szép asszonyokra, hanem jó asszonyokra van szüksége. A világnak olyan nők kellene ma, akik nem külső, de belső értékben gazdagok. Sokoldalúak. Műveltek. Tanultak. Tudnak úri nők lenni, ha kell, és tudnak dolgozni, ha erre rászorulnak, sőt akkor is tudnak dolgozni, ha erre nem szorulnak rá.” „A kiegyensúlyozott igazi nő, a ma nője és a jövő nője még is csak az marad, aki dolgozik, aki belül érték, aki anya, akit feleségül vesznek, aki hisz a női hivatásában. A világ nem a szépségkirálynőkön nyugszik és a családi élet oszlopait nem a szépség, hanem a lelki és erkölcsi kvalitások határozzák meg.”

Gyász hírek: *Katona Ferencné sz. Bajka Rózsika*, firtosmartonosi tanítónő, életének 29-ik évében, 9 hónapi boldog házasság után július 4-én, rövid szenvedés után, Firtosmartonosban elhunyt. Az Úr szolgájának annyi szép remény között rakott második családi fészket is feldulta a kiméretlen halál, midőn elrabolta belőle a forrón szeretett hitvestársat, aki vigasztalást és új életkedvet hozott a lelkési lakásba. Őszinte részvétellel osztozunk a vesztes fájdalomban s Istentől erőt kívánunk szolgatársunknak a csapás hordozására, hogy aki ismételtlen megszorította, vigasztalja is meg.

Graef Katóka életének 25-ik évében hosszas szenvedés után, július 5-én Kolozsvárt, egy jobb hazába költözött. Egész lényéből a jóság, szeretet és kedvesség sugárzott, aki arra volt hivatva, hogy boldogságot árásson maga körül. S e helyett hosszas szenvedésével és korai halálával bánatot fakasztott és a könnyeket szaporította. Az Isten útai végére mehetetlenek. Tőle szálljon enyhület és vigasztalás a megsebzett szivekre s ő adjon csendes nyugodalmat az idő előtt elhervadt virágnak.

Dr. Lókodi Sándor Balázs, volt cs. és kir. főtörzsorvos, az Országos Társadalombiztosító Intézet ny. helyettes főorvosa, a Magyarországi Unitárius Egyház kebli tanácsnak tagja stb. a Ferencz József Rend lovagja, a Signum Laudis és egyéb hadi és békekötötések tulajdonosa, életének 63-ik, boldog házasságának 35-ik évében, aug 31-én Budapesten, hosszú szenvedés után elhunyt. Homoródalmáson született s mint papi család sarja, itt szívta magába azt a lángoló unitárius vallásos érzést, amely egész életén keresztül hevítette. Nemes keblü jó barát, elismert orvos volt, aki tudással és szeretettel szolgálta szenvedő embertársait. Halála széles körben ébresztett őszinte részvétet. Nyugalma legyen csendes. Emléke áldott, mindazok előtt, akik közel férközhettek jó szívéhez.

Feischmidt Jánosné sz. Csókfalvi Raffaj Adél élete 31-ik, boldog házassága első évében f. é. augusztus 4-én Kolozsvárt, hosszas és kínos szenvedés után elhunyt. Amikor a legszebb remények között indult el egy hűséges férj oldalán a családi élet útján, mint derült égből a villám, akkor sújtott le reá a rettenetes kór, amely a munkás és életvidám nőt szerettei mély fájdalomára napról-napra sorvasztotta. A halál megváltotta békével türt kínos szenvedéseitől. Emléke áldott s legyen csendes nyugalma!

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utolsó nyugtázás óta a következő befizetések történtek :

Dr. Mikó Gábor (1930/31) részlet 445, Dr. Gyergyay Árpád (1931) 300, Dr. Gspann Károly (1931) 300, Sikó Lajos (1931) részlet 100, Útő Lajos igazgató (1927) részlet 100, Dr. Boros György (1931) 300, Dr. Csutak Mihály (1931) 300, Müller Géza (1931) részlet 150, Puksa Endre (1931) 300, Dr. Rozenberger Mór (1931) 300, Pálffy László (1931) 300, Dr. Mikó Lőrinc (1931) részlet 150, Ferencz József (1929/30) 200, Dr. Abrudbányay Ede (1931) 250, Dr. Kauntz Józsefné (1931) 300, Bölöni Vilmos (1931) részlet 100, Dr. Tóth György (1932) 200, Magyarsáros (1931/32) 425, Ébert András (1932) 200, Dr. Abrudbányay Géza (1930) 100, Tercsafalva (1929/30) 499 Leu.

Tisztelettel kérem a hátrálékok és az előfizetési díjak befizetését.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

